

OPERAȚIONALIZAREA FONDULUI NAȚIONAL PENTRU CREȘE

RECOMANDĂRI DE OPERAȚIONALIZARE

Soluția propusă vizează atingerea unui compromis legat de două obstacole relevante. În primul rând este vorba despre disponibilitatea relativ mică a APL pentru a investi resurse în dezvoltarea și extinderea serviciilor de creșă¹, fapt care determină necesitatea unui instrument de finanțare cu destinație specială - Fondul de Creșe. Pe de altă parte, există reticența Guvernului în dezvoltarea unor mecanisme noi de finanțare destinate APL altele decât cele create prin intermediul Legii nr. 27 din 10.02.2022 și a HG. nr. 152 din 09.03.2022.

În acest sens, se propun următoarele:

(1) Se recomandă utilizarea infrastructurii de susținere financiară a dezvoltării locale deja existente, pentru crearea și extinderea serviciilor de creșe adecvat, finanțat din mijloace bugetare și din surse externe, prin intermediul Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL). FNDRL reprezintă instrumentul principal privind finanțarea proiectelor și programelor de dezvoltare regională și locală, care prevăd și dezvoltarea infrastructurii sociale la nivel de comunitate. Fondul se formează din alocațiile anuale de la bugetul de stat, precum și din alte surse. Cuantumul Fondului este de 1% din veniturile bugetului de stat, aprobat prin Legea bugetului de stat pentru anul respectiv. În Fond pot fi atrase și alte mijloace financiare din sectorul public și din cel privat la nivel local, regional, național și internațional, precum și mijloacele oferite prin programele de asistență ale Uniunii Europene.

Având în vedere destinația FNDRL, se recomandă ca obiectivul de extindere a serviciilor de educație antepreșcolară să fie integrat în domeniile de intervenție prevăzute în cadrul acestui Fond. Integrarea acestuia în FNDRL, este o abordare de compromis acceptabilă, deoarece permite redirectionarea resurselor *la cerere*, adică acolo unde acestea sunt mai relevante. Astfel, APL de nivelul I urmează să elaboreze propuneri de proiect pentru a beneficia de suport financiar în efortul de dezvoltare/ extindere a serviciilor de educație antepreșcolară.

Necesitatea integrării obiectivului de extindere a serviciilor de creșă în cadrul FNDRL se explică și prin dorința Guvernului de unificare a eforturilor de dezvoltare locală în cadrul unei platforme decizionale unice. Mecanismul instituit prin FNDRL asigură selectarea, aprobarea și implementarea proiectelor investiționale, atât la nivel regional, cât și cel local, precum și excluderea dublării finanțărilor din fondurile naționale disponibile pentru proiectele aferente aceluiași domenii de intervenție. Astfel, prin *HG 152 din 09.02.2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului Național de Dezvoltare Regională și Locală*, se stabilește asigurarea unei surse unice de finanțare a proiectelor finanțate anterior din sursele Fondului Ecologic Național, Fondului pentru Eficiență Energetică și Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural.

(2) Se recomandă includerea unei măsuri specifice de finanțare în cadrul FNDRL legată de crearea, dezvoltarea și extinderea serviciilor de creșă. Mijloacele financiare ale Fondului sunt utilizate pentru finanțarea programelor și proiectelor locale, conform următoarelor domenii de intervenție:

(i) Domeniul de intervenție 1. „Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare locale”, care include următoarele măsuri:

---

¹ Conform planului de proiecte din cadrul FNDRL, aprobat pentru anul 2022, APL au optat în mare parte pentru proiecte legate de construcția/extinderea/ reabilitarea/ modernizarea sistemelor de alimentare cu apă, de epurare a apei și de canalizare, pentru care au fost înaintate 152 de proiecte din totalul celor 492. Pentru construcția, reconstrucția edificiilor sportive, inclusiv a edificiilor destinate dezvoltării serviciilor sociale destinate populației din grupurile social vulnerabile (centre de îngrijire pentru copii, persoane în etate și persoane cu necesități speciale), inclusiv a infrastructurii medicale au fost depuse doar 72 de proiecte, dintre care doar unul singur pentru extinderea serviciilor de educație timpurie.

1.1 „Construcția/extinderea/reabilitarea/modernizarea sistemelor de alimentare cu apă, de epurare a apei și de canalizare, destinate obiectivelor publice de interes local”

1.2 „Instalarea iluminatului public”

1.3 „Elaborarea Planurilor Urbanistice Generale”

(ii) Domeniul de intervenție 2. „Construcția și renovarea infrastructurii sociale”, care include următoarele măsuri:

2.1 „Construcția, renovarea/reabilitarea clădirilor publice, inclusiv prin măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice (creșterea performanței energetice) a clădirilor publice”

2.2 „Instalarea sistemelor de producere și furnizare a energiei folosind resurse regenerabile”

2.3 „Construcția, reconstrucția edificiilor sportive, inclusiv a edificiilor destinate dezvoltării serviciilor sociale destinate populației din grupurile social vulnerabile (centre de îngrijire pentru copii, persoane în etate și persoane cu necesități speciale), inclusiv a infrastructurii medicale.”

2.4 „Restaurarea / reabilitarea / reconstituirea / conservarea monumentelor / structurilor istorice specifice pentru arhitectura rurală tradițională într-o anumită zonă, destinate unor scopuri publice, inclusiv monumente de for public”.

(iii) Domeniul de intervenție 3. „Cofinanțarea proiectelor implementate din sursele de asistență externă”, care include următoarea măsură:

3.1 Creșterea capacităților de valorificare a surselor de finanțare a proiectelor investiționale finanțate alocate din sursele partenerilor de dezvoltare.

În contextul în care extinderea serviciilor de creșă se referă la domeniul de intervenție 2. “Construcția și renovarea infrastructurii sociale”, se propune introducerea măsurii de finanțare 2.5. “Dezvoltarea, extinderea și îmbunătățirea serviciilor de educație antepreșcolară”.

(3) Se propune să fie inclusă o prevedere de excepție în HG 152 din 09/03/2022, conform căreia APL va avea posibilitatea să beneficieze de 2 proiecte finanțate în cazul în care unul din acestea vizează serviciul de creșă. Conform Regulamentului privind organizarea concursurilor pentru identificarea, evaluarea și aprobarea proiectelor în domeniul dezvoltării locale propuse spre finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (**Anexa nr. 3 HG. 152 din 09.03.2022**), **art. 27 , pct. 4**, aplicanții pot depune doar câte un singur proiect per domeniu de intervenție. Această prevedere va descuraja majoritatea APL să depună proiecte în cadrul măsurii de finanțare 2.5. În scopul de a stimula APL să aplice la măsura privind extinderea serviciilor de creșă, este necesar de a oferi posibilitatea ca aplicantul să poată înainta o propunere de proiect pe această dimensiune, chiar dacă mai intenționează să depună încă una în cadrul acestei măsuri, astfel nefiind pus în situația de a prioritiza o inițiativă sau alta. În caz contrar, problema insuficienței instituțiilor publice prestatoare de servicii de educație antepreșcolară rămâne a fi una nerezolvată atît timp cît aceasta nu constituie un obiectiv prioritar pentru APL.

(4) Se recomandă stabilirea unei limite de finanțare adecvate per proiect, proporționale cu necesitățile reale de dezvoltare a infrastructurii instituțiilor de educație antepreșcolară. Conform prevederilor HG. 152 din 09.03.2022, cheltuielile eligibile din cadrul proiectelor aprobate pot fi acoperite în limita unor plafoane de finanțare, stabilite pentru fiecare măsură din FNDRL în parte (*a se vedea tabelul 1*). De exemplu, pentru măsura 2.3. „Construcția, reconstrucția edificiilor sportive, inclusiv a edificiilor destinate dezvoltării serviciilor sociale destinate populației din grupurile social vulnerabile (centre de îngrijire pentru copii, persoane în etate și persoane cu necesități speciale), inclusiv a infrastructurii medicale.” este stabilit că pentru proiectele care vor fi înaintate în cadrul acesteia, să se ofere maximum 10 mln. de lei per proiect, ceea ce poate fi insuficient pentru realizarea obiectivului plinar de creare, extindere sau îmbunătățire a serviciilor de creșă. Pentru anul 2022, din cadrul FNDRL, a fost aprobat spre finanțare construcția unei instituții de educație timpurie cu o capacitate de 160 locuri în s. Bîc, comuna Bubuieci. Valoarea proiectului a constituit 45,5 milioane de lei, dintre care 10 mln. de lei au fost acoperiți din cadrul FNDRL, iar restul din cadrul resurselor externe și APL, din această cauză se recomandă instituirea unui plafon de finanțare per proiect în valoare de pînă la 20 milioane lei, cu posibilitatea de a majora acest plafon în timp. Pentru următorii ani, Guvernul trebuie să țintească susținerea a cel puțin 15-20 de proiecte de dezvoltare a serviciilor de creșă anual.

PROPUNERI DE MODIFICĂRI A H.G. 152 DIN 09.03.2022

REDAȚIA ACTUALĂ	PROPUNERI DE MODIFICARE	ARGUMENTARE
<p>HG 152 din 09/03/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului Național de Dezvoltare Regională și Locală</p> <p>Anexa nr.3, art.5</p>	<p>Anexa nr.3, art.5 se completează cu următorul text:</p> <p><i>Măsura 2.5. Dezvoltarea, extinderea și îmbunătățirea serviciilor de educație antepreșcolară (servicii de creșă)</i></p> <p>1) Proiectele finanțate în cadrul prezentei măsuri sunt orientate spre sporirea accesului la servicii de educație timpurie pentru copii cu vârsta de pînă la 3 ani, prin implementarea proiectelor investiționale în următoarele domenii:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) construcția/ reconstrucția clădirilor de învățământ antepreșcolar; b) dotarea și amenajarea spațiilor destinate pentru prestarea serviciilor de educație antepreșcolară; <p>2) Costurile eligibile pentru finanțare pe proiect sunt în limita a 20 milioane de lei.</p> <p>3) Bunurile create vor fi aflate în proprietate publică, fără drept de înstrăinare.</p> <p>4) Durata de implementare a proiectelor finanțate nu poate depăși 12 luni. Termenul de implementare poate fi extins pînă la 18 luni la decizia entității de implementare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală, în conformitate cu principiile și criteriile prevăzute în Manualul operațional al Fondului, aprobat de către Consiliu.</p> <p><i>Rezultatele scontate în cadrul proiectului:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a) rata de cuprindere în servicii de educație antepreșcolară a copiilor cu vârsta de pînă la 3 ani; <p><i>Indicatorii de produs în cadrul proiectelor de dezvoltare locală:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a) număr de instituții de educație antepreșcolară construite/ reabilite/ amenajate; b) număr de beneficiari direcți ai serviciilor de educație antepreșcolară 	<p>Introducerea unei măsuri separate pentru finanțarea proiectelor care au drept scop extinderea și îmbunătățirea serviciilor de educație antepreșcolară, ar oferi posibilitate de a reglementa condiții specifice pentru aceste inițiative, cît și va asigura o monitorizare mai eficiente cu privire la acestea. De asemenea, o măsură separată va crea premise pentru atragerea mai multor resurse financiare externe în carul FNDRL, cît și va spori interesul APL pentru a aplica cu proiecte pentru această măsură.</p>

<p>Anexa nr.3, art 7. În cadrul concursului de selectare a programelor și proiectelor în domeniul dezvoltării locale sunt aplicate două mecanisme de selectare a proiectelor:</p> <p>1) apel competitiv – pentru selectarea programelor și proiectelor eligibile conform măsurilor de finanțare 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4;</p>	<p>Anexa nr.3, art.7 lit a) se modifică în redacția următoare:</p> <p>1) apel competitiv – pentru selectarea programelor și proiectelor eligibile conform măsurilor de finanțare 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5;</p>	<p>Această modificare încadrează măsura nou introdusă 2.5. în rîndul programelor și proiectelor eligibile conform mecanismului de selectare: apel competitiv, care este utilizat pentru măsurile asemănătoare.</p>
<p>Anexa nr. 3, art. 8. În cadrul concursurilor de finanțare a programelor și proiectelor în domeniul dezvoltării locale sunt eligibile:</p> <p>1) toate autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi;</p> <p>2) în cadrul concursului nu vor fi acceptate pentru participare autoritățile administrației publice locale care au deja semnat un contract de finanțare în derulare. Autoritatea administrației publice locale poate aplica la un nou concurs doar în contextul finalizării totale a proiectului inițiat anterior.</p>	<p>Anexa nr.3, art.8 se completează cu pct. 3 în redacția următoare:</p> <p>3) prin derogare de la art.8 pct. 2, în cadrul concursului vor fi acceptate pentru participare autoritățile administrației publice locale care au deja un contract de finanțare în derulare, dacă acesta este oferit pentru măsura de finanțare nr. 2.5. Autoritățile administrației publice locale sunt acceptate în concurs pentru selectarea programelor și proiectelor eligibile conform măsurii de finanțare nr. 2.5., chiar dacă au deja un contract de finanțare în derulare.</p>	<p>Această modificare va permite ca APL, indiferent dacă are deja un proiect în implementare, sau depune pentru o anumită măsură din cadrul domeniului de intervenție nr. 2, să solicite finanțare și pentru extinderea serviciilor de educație antepreșcolară. Conform planului de proiecte care a fost aprobat pentru anul 2022, APL a pledat în mod prioritar pentru Construcția/extinderea/ reabilitarea/modernizarea sistemelor de alimentare cu apă, de epurare a apei și de canalizare. Astfel, pentru a spori deschiderea APL pentru a extinde serviciile de îngrijire timpurie, este necesar de a include careva facilități la accesarea acestor fonduri.</p>
<p>Anexa nr. 3, art. 26 pct. 3) etapa 3. Evaluarea cererilor de finanțare:</p> <p>a) pentru proiectele eligibile conform măsurilor de finanțare 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4:</p>	<p>Anexa nr. 3, art. 26 pct. 3) se modifică după cum urmează:</p> <p>etapa 3. Evaluarea cererilor de finanțare:</p> <p>a) pentru proiectele eligibile conform măsurilor de finanțare 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5;</p>	<p>Completarea cu noua măsură 2.5.</p>

<p>Anexa nr. 3, art. 27 Condițiile de depunere a cererii de finanțare: pct. 4) aplicanții pot depune un singur proiect per domeniu de intervenție;</p>	<p>Anexa nr.3, art. 27 se completează cu pct. (4¹), cu următorul cuprins: (4¹) prin derogare de la pct. 4, aplicanții pot depune două proiecte în cadrul domeniului de intervenție nr. 2, cu condiția că unul dintre proiecte este depus pentru măsura de finanțare 2.5.</p>	<p>Această modificare va permite ca APL, indiferent dacă are deja un proiect în implementare, sau depune pentru o anumită măsură din cadrul domeniului de intervenție nr. 2, să solicite finanțare și pentru extinderea serviciilor de educație antepreșcolară. Conform planului de proiecte care a fost aprobat pentru anul 2022, APL a pledat în mod prioritar pentru Construcția/extinderea/ reabilitarea/modernizarea sistemelor de alimentare cu apă, de epurare a apei și de canalizare. Astfel, pentru a spori deschiderea APL pentru a extinde serviciile de îngrijire timpurie, este necesar de a include careva facilități la accesarea acestor fonduri.</p>
<p>Anexa nr. 3, art. 28 pct. 3) Entitatea de implementare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională va examina eligibilitatea aplicantului și, după caz, a partenerilor săi, eligibilitatea proiectului conform măsurilor 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4.</p>	<p>Anexa nr. 3, art. 28 pct. 3) se modifică după cum urmează: Entitatea de implementare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională va examina eligibilitatea aplicantului și, după caz, a partenerilor săi, eligibilitatea proiectului conform măsurilor 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4., 2.5</p>	<p>Completarea cu noua măsură 2.5.</p>

Tabel 1 Mijloacele financiare alocate din cadrul FNDRL pe măsuri de finanțare în 2022

Denumirea măsurilor	Suma finanțată TOTAL, mln MDL	Ponderea alocărilor din total Program, %	Nr. proiecte finanțate	Suma solicitată per proiect, mln. MDL	Limita de finanțare, mln. MDL
Domeniul de intervenție 1. „Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare locale”					
1.1 „Construcția/extinderea/reabilitarea/modernizarea sistemelor de alimentare cu apă, de epurare a apei și de canalizare, destinate obiectivelor publice de interes local”	1033.53	50.41	152	6.80	10
1.2 „Instalarea iluminatului public”	71.73	3.50	43	1.67	3
1.3 „Elaborarea Planurilor Urbanistice Generale”	13.40	0.65	36	0.37	1
Subtotal 1	1118.66	54.36	231		
Domeniul de intervenție 2. „Construcția și renovarea infrastructurii sociale”					
2.1 „Construcția, renovarea/reabilitarea clădirilor publice, inclusiv prin măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice (creșterea performanței energetice) a clădirilor publice”	483.61	23.59	120	4.03	10
2.2 „Instalarea sistemelor de producere și furnizare a energiei folosind resurse regenerabile”	27.64	1.35	8	3.46	5
2.3 „Construcția, reconstrucția edificiilor sportive, inclusiv a edificiilor destinate dezvoltării serviciilor sociale destinate populației din grupurile social vulnerabile (centre de îngrijire pentru copii, persoane în etate și persoane cu necesități speciale), inclusiv a infrastructurii medicale.”	254.92	12.43	71	3.59	10
2.4 „Restaurarea / reabilitarea / reconstituirea / conservarea monumentelor / structurilor istorice specifice pentru arhitectura rurală tradițională într-o anumită zonă, destinate unor scopuri publice, inclusiv monumente de for public”	151.30	7.38	52	2.91	5
Subtotal 2	917.47	44.59	251		
Domeniul de intervenție 3. Cofinanțarea proiectelor implementate din sursele de asistență externă					
3.1 Creșterea capacităților de valorificare a surselor de finanțare a proiectelor investiționale finanțate alocate din sursele partenerilor de dezvoltare	14.15	0.69	11	1	10
Subtotal 3	14.15	0.69	11		
Total măsuri	2050.28	99.64	493		
Organizare	7.48	0.36			
Total program	2057.77	100			